

+KULTTUURI

Sähköposti: kulttuuri.is@sanoma.fi
Toimittajien sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@sanoma.fi

Mies joka ei osannut sanoa

SAMULI
ISOLA

samuli.isola
@sanoma.fi

EERO AARNION
muotoilijan käsissä
sekoittuu eilinen ja
huominen.

Tie kiertyy valkean talon edestä liki lempeänä lainehtivan järven rantaan. Ollaan Eero Aarnion valtakunnan porteilla.

Lehtipuiden välistä kurkkivan talon seinustaan nojaa kaksi säkenöivänpuunaista muovituolia.

Jo näkyy ensi merkkejä talon isännän kädenjäljestä. Lasin läpi heijastuvat kattoparrussa roikkuvan Kupla-tuolin metalliset kaaret, valkoinen Ruuvi-pöytä päivystää nojatuoliparin edessä.

Ovikellon hälyttämä isäntä rientää vieraitaan vastaan.

– Eräs toimisto oli tätäkin katetta suunnittelemasa kauheaksi rakennelma-kompleksiksi. Ja minä kun olin päättänyt, ettei tänne mitään suuria...

– Mietin, että miksen minä sitten osaisi itse ratkaista tätä juttua.

Osasi hän. Tämän talon isännälle sana ei on varsin suhteellinen käsite. Siksi pian 50-vuotisen muotoilijamatkan varrella on syntynyt yhtä ja toista.

Esimerkiksi talo. Aarnion itsensä suunnittelema talo valmistui pienelle kirkonummelaistontille viisi-toista vuotta sitten.

– Tontti oli viidentoista sekunnin päätös. Nähtiin ranta, kivi ja koivut – täällä on meidän. Sitten alettiin suunnitella ja rakentaa.

ASTUMME eteiseen, yli pienen kynnyksen.

Syvennyksessä päivystää talon puhelinkoppi, punaisen Ericsson-puhelimen vuosikymmet sisäänsä kätkenyt maailmankuulu Pallo-tuoli.

Se ensimmäinen laatu-aan - kokeilumalli, josta kaikki lähti kerran jota-kuinkin 40 vuotta sitten.

– Huomaatko? Tässä ei

Aarnion talon kuistituolina toimii isännän muotilema Formula.

ole takapinnalla saumaa, niinkuin kaikessa muissa tuoleissa, Aarnio sanoo ja sivelee pyöreän tuolin selkää.

Isännällä on jo suunta seuraavaan huoneeseen.

Italialaisia valaisimia, Oiva Toikan keramiikkaa,

Talon olohuoneesta on suora yhteys takaosan työhuoneeseen.

ikkunassa järvimaisema. Olohuoneessa olo on kuin olisi astunut suomalaisen sisustuslehden sivuille.

Olohuoneen sisuksiin mahtuu monta kappaletta suomalaisen muotoilun lähistoriaa.

Takan edessä seisoo isän-

nän suunnitelma uran alkua ajoilta, pieni lasikuituinen Juttujakkara. Alkaa kertoa siitä, kuinka ammuksella 60-luvulla piti matkasta kaukoitään, jotta saisi lasikuidusta sopivan mallin pienelle jakkaralle. Sen tarina loppui silloin siihen.

– Ei niihin aikoihin ollut mitään mahdollisuutta sitä alkaa tuottaa.

Rottinkinen oli Suomessa jo tuotannossa, Sokevan mallistossa. Se oli ollut Aarnion ensimmäinen työ sen jälkeen, kun hän oli 60-luvun alussa hypännyt vapaaksi suunnittelijaksi.

ELOISAT tarinat seuraavat toisiaan.

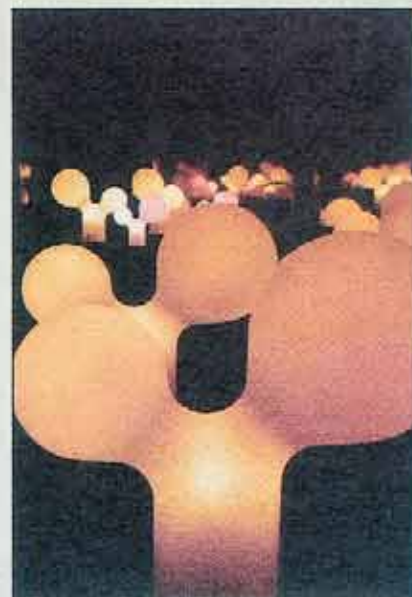
Ponin, Tipin, Pastillin ja Kuplan syntyhistorioissa tiivistyy Aarnion ja suomalaisen taideteollisuuden lähimenneisyys.

Puhumattakaan Pallostaa, joka syntyi vuonna 1963 Aarnion halusta tehdä jotain uudenlaista. Oli liian löysäksi kovettuvaa muovia, hiontalaikkoja, appiukon verstasta ja lopulta suuria vaikeuksia saada edes joku ymmärtämään merkittävän tuotteen päälle.

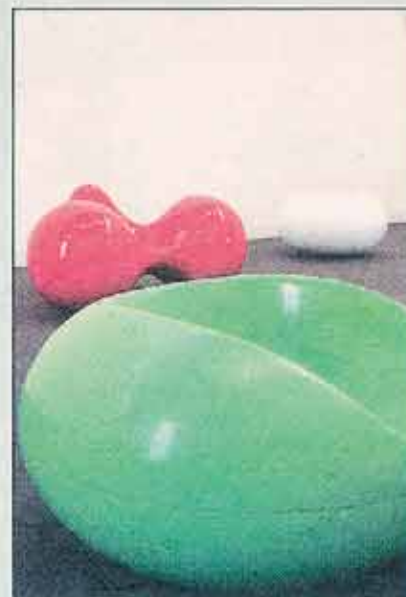
Ei sitä huolinut Coca-Cola Company, jonka sävyttämiseksi Aarnio maalasi televisiomainosehdotukseensa Pallon punaiseksi, leikkasi paperista firman tekstin selkämukseen ja pani nuoren vaimonsa tuolissa rypiskelemään kolajuomaa.

Taidehallin näyttelyssä on Pallo-tuoleja monelta vuosikymmeneltä. Kuvassa järjestyksessä vasemmalta 60-, 70-, 80-, 90- ja 00-luvun tuolit.

Aarnion uusin työ: Tupla-Kupla -valaisin.

Etualalla vihreä Pastilli, takana punainen Tomaatti ja valkoinen Pastilli.

Pallostaa

Sisustusarkkitehti Eero Aarnion (1932 –) pitkä ura on tuottanut monta muotoilumme klasikkoo.

Kaikkein osuvimmillaan Aarnio on ollut, kun uudet materiaalit ovat kohdanneet uudenlaisen muotoilun ja synnyttäneet sellaista, joka puhuttelee media-ajassa liikkuvia kuluttajia.

Ei ihme, että Aarnion tuolit ovat pop-estetiikallaan tehneet sen, mikä monilta muilta suomalaisilta taideteollisuusineiltä on jäänyt tekemättä – murtautuneet maailman lehtien

RITVA PUOTILA on tekstiilitaiteemme suuria - niitä, jotka ovat osanneet muuttua ajan mukana.

Designmuseon perjantaina

avautuva retrospektiivinen näyttely esittelee kankaita, ryijyjä ja kankaita taitelijan vuosien varrelta, aina 1950-luvun lopulta saakka tähän päivään.

Näyttelyssä nähdään myös Puotilan nykyisiä tavaramerkkejä, Woodnotesin vientituotteina menestyviä paperinarutekstiilejä. Näyttely on avoinna 13.6.-31.8.

KULTTILISTA

Ritva Puotila, Jäätynyt, osa tekstiilitaiteesta.

JUKKA LEHTINEN

ei

Lopulta Asko nappasi kiinni ideasta ja loppu on suomalaisen huonekaluviennin historiaa.

Palloa myydään tänä päivänä niin paljon kuin sitä vain keritään tehdä. Uusimmassa virityksessä puhelimen sijaan Palloon on asennettu tietokone.

- Palloa on mennyt 300 kappaletta vuodessa ja suunta nousemaan päin, isäntä intoilee.

Kirjastonurkkauksen tasolla loistavat rivissä taiteilijan uusimmat tuotokset, *Tupla-Kupla* -valaisimet. Niiden amebamainen design on kuin suoraan kultaista 60-luvulta.

- Nuutajärven lasimestari oli pää pyörällä, että miten sitä tällaista. Saatiin se sitten kammellusten ja yritysten kautta valmiiksi, mutta lamppujen lämpö ja lasimateriaali ei oikein sopinut yhteen, joten ajateltiin, että katsotaanpas.

Materiaali muutettiin muoviksi ja taas oli yksi aarniomainen tuote valmis.

- Italiasta tulee vielä Taidehallin näyttelyyn jätti-Tupla-Kuplat, 130-senttiset, 16-kiloiset valaisimet, isäntä hehkuu kilpaa lampunsa kanssa.

Pastilliin

kansiin ja elokuviin katseenvangitsijoiksi.

Helsingin Taidehalli on koonnut yhdessä Aarnion kanssa hänen elämäntyönsä ympärille näyttelyn, joka on kuin kohteensa - ilikurinen ja oivaltava.

Peilipinnat, lehdenkannet, kaapinvetimet ja lukemattomat paperille syntyneet skitsit peittävät Taidehallin seiniä siinä missä lattiatilaa hallitsevat Aarnion huonekalut.

Hieman tuntemattomimmat esineet, kuten kymmenet julkiskalusteet, *Kantarellit*, *Keinutuolit*,

JOS ON Aarnio urallaan osannut hypätä joustavasti suurten kappalemäärien julkiskalusteista yksittäiskappaleisiin, on hän myös osannut kursailematta napata kiinni ajassa liikkuvista virtauksista.

Kun pop on taas pop, on Aarnio paikalla uusvanhojen ideoineen.

- Työstän vanhoja ideoita kuitenkin koko ajan. Joskus vasta teknologian kehitys on luonut mahdollisuuden tehdä niistä edes periaatteessa valmiita tuotteita. Näin kävi esimerkiksi lasikuituiselle Juttujakkarakalle, jota nyt tehdään ihan sarjana.

Suomalaisen taideteollisuuden vuosikymmenten käännökset lähietäisyydeltä nähnyt Aarnio pohtii hetkeksi vakavoituen alan haasteita.

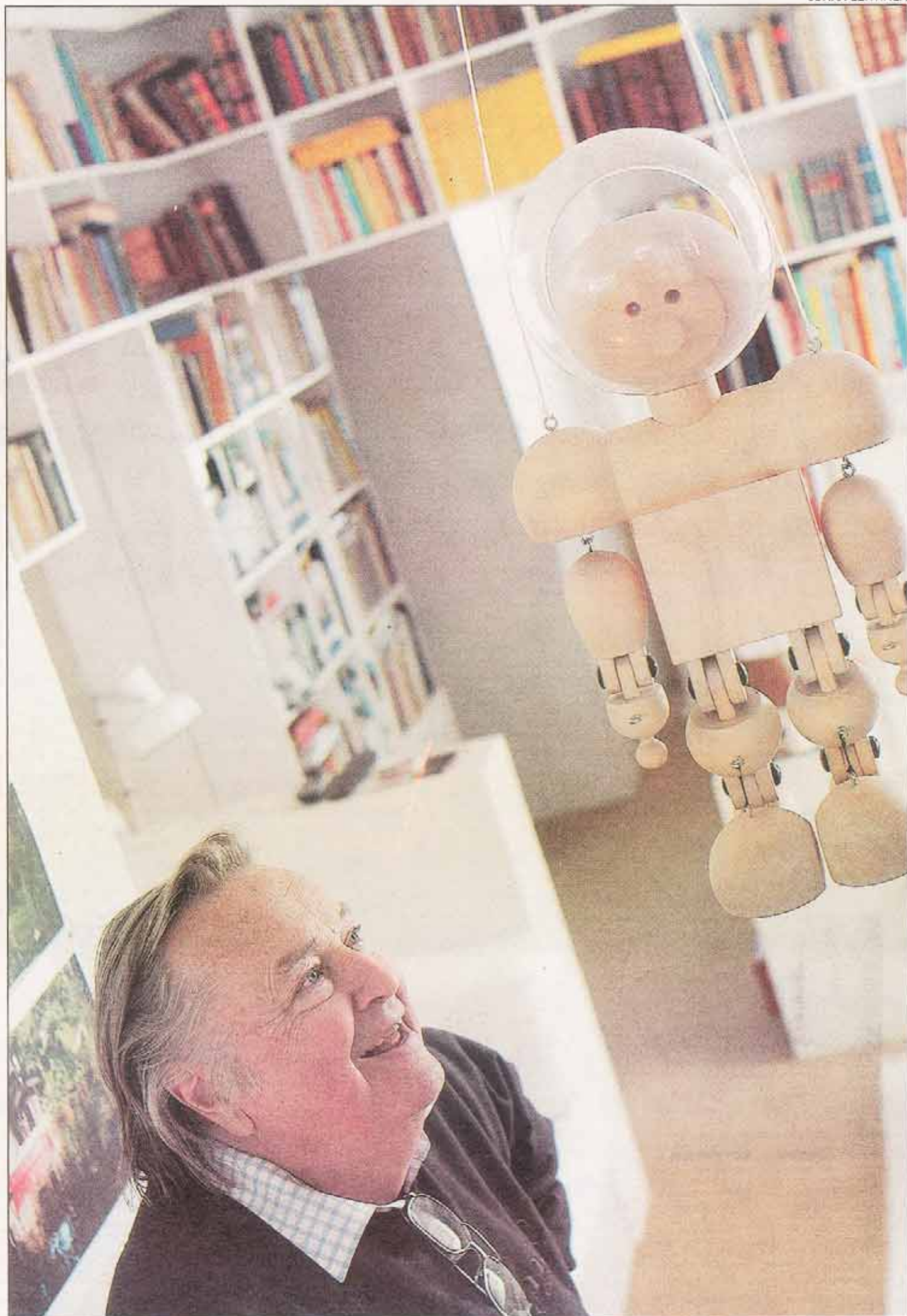
- Olen suunnitellut paljon myös puuhuonekaluja. Suomessa puhutaan aina vaan puusta, mutta käykääpä katsomassa, miten hienosti saksalainen käyttää sitä huonekaluteollisuudessa hyödykseen.

- Siihen on meikäläisillä vielä pitkä matka.

Formulat, *Parabellit*, *Royt* ja *Tomaatit* saavat seuraansa kirjastoista ja hotellien auloista tutut *Pallot*, *Pastillit* ja *Kuplat*.

Ja kerrankin, oikein taiteilijan luvalla, saa näyttelyvieras todella tunnustella ja koeistua samoja tuoleja, joita glamööroisit maailmantähdetkin ovat koteihinsa hankkineet.

Eero Aarnio Taidehallissa, Nervanderinkatu 3, 12.6.-10.8. Näyttely on avoinna ti, to, pe 11-18, la-su 12-17, ma suljettu. Liput 7/5 €.

Eero Aarnion kotona Kirkkonummen Veikkolassa talon Isäntää tervehti puolimetrisen Avaruusmies, vuodelta 1983. Puunukke on esillä Taidehallin näyttelyssä, uusimman Pallo-tuoliversion päällä.